

Jus Canonicum Practice Explicatum, Seu Decisiones Casuum

Ad Singulos Decretalium Gregorii Papæ IX. Titulos, & ad consuetum
Referendi modum accommodatæ. Opus Novum

Complectens alteram Decretalium medietatem, videlicet nonaginta duos
Titulos, à Titulo XX. libri III. de Feudis usque ad finem

Pichler, Vitus

Ingolstadii, 1734

Decisio CXXVI. De Studioso Matrimonium contrahente coram Parocho
invito, & extra Parochiam suam existente.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62204)

TITULUS III.

De Claudestina desponsatione.

DECISIO CXXVI.

De Studio Matrimonium contra-
hente coram Parocho invito, & extra
Parochiam suam existen-
te.

SPECIES FACTI.

Paris in quadam Academia Philosophiæ studio applicatus externas potius mulierum species quam Naturæ arcana & rerum causas peruestigabat. Hinc Hælenam, præ cæteris formâ præstantem puellam, deperire potius quam amare cœpit, clandestinè etiam iuuitis cum ipsa

Sponsalibus, quæ statim quoque ibidem executioni dedissent, nisi & Paris suorum parentum, sanè diuitum, nec procul distitorum, & Hælena suorum resistentiam timuissent. Ut igitur liberius sua implere possent desideria, Paris pro suo iuuenili ardore & immaturo iudicio futurorum improvido persuasit Hælenæ

lenæ, ut secum ad aliam remotiorem Universitatem aufugeret, in qua ipse Justiniani placita audire aggressus per aliquod tempus utriusque Juris studio aliquam navabat operam, data occasione Matrimonium cum sua Helena contracturus, ac postmodum rediturus vel ad priorem Academiam vel in patriam. Quia verò & hic invenit obitacula, moræ impatiens omnis denunciationibus copulari Matrimonio statuit. Hanc in rem commoda ipsi visa est hæc occasio: novat, Parochum loci certo die peregrinaturum ad sacram B. V. ædiculam haud procul ab urbe, in aliena tamen parochia existentem, ibique Missam lecturum. Huc igitur ipse cum sua Helena & quibusdam socijs se confert, audit Sacrum, eoque finito, antequam Parochus ab altari recederet, eum sic affatur, plurimum Reverende Domine Paroche, ego presentem Helenam accipio in conjugem, illa verò, ut erat instructa, subjunxit: & ego pariter accipio in conju-

gem meum presentem Paridem. Parochus hæc audiens cohorruit, & protestatus est contra, se nolle esse testem, dictitans, nec esse posse idoneum, quia non commoratur in propria parochia. Jam

Quæritur 1. an Sponsalia clandestina valeant? 2. an Matrimonium culpabiliter omissis denunciationibus? 3. An Paris & Helena fuerint parochiani, ut respectu ipsorum Parochus hujus urbis in ordine ad Matrimonium non clandestinè contrahendum, & ad illud solemnizandum, fuerit legitimus. 4. an ex eo, quod parochus sit invitus, & protestetur contra officium testis. 5. & quod sit extra parochiam constitutus, non reddatur Matrimonium clandestinum, consequenter invalidum.

QUÆSTIO I.

An valeant Sponsalia Clandestina?

Qua-

Quamvis aliqui apud Sanchez *l. 1. de Matrim. d. 12. n. 6.* dicantur negasse 1. propter *l. 16. ff. de Sponsal.* ubi habetur prohibitio nuptiarum etiam prohiberi Sponsalia; consequenter, ubi quis redditur à Jure inhabilis ad Matrimonium, etiam ad Sponsalia inhabilitatus esse censetur: atqui Tridentinum reddidit inhabiles fideles ad clandestinè contrahendum Matrimonium: ergo & ad Sponsalia clandestinè, nimirum sine Parocho & testibus, contrahenda. 2. De Jure Civili requiritur saltem consensus parentum ad valorem Sponsalium. *l. 7. §. 1. ff. eod.* Imò, quia Matrimonium sine consensu parentum contrahitur illicitè, Sponsalia sine consensu parentum, & eatenus clandestina, valere nequeunt, cum aliàs daretur obligatio ad illicitum.

Sed communis & certa est sententia, ad valorem Sponsalium non requiri presentiam parochi & testium, adeoque clandestinè inita valere, eò quòd nec Jure Naturali sint irritata, ut clarum est, nec Jure Positivo Ecclesiastico, quòd solum in ordine ad regulanda Sponsalia, non Jus Civile, attendendum est. Neque satis & universaliter probatur necessitas consensus parentum.

Ad *l. 16. cit.* aïo, eam utpote à Legislatore Civili, cui nulla in Matrimonium, utpote in nova Lege

Sacramentum, consequenter & in Sponsalia quoad valorem regulanda est potestas, profectam non esse attendendam: deinde juxta communem, etiam A Catholicorum cum Brunem, ad *d. l. n. 2.* intelligenda est illa lex de casu, quo eadem & Sponsalium & Matrimonij est ratio: sed hic non est eadem ratio Sponsalium, utpote quæ, licet valeant, variè tamen adhuc dissolvi possunt, non item Matrimonium semel validè contractum: nec ex Sponsalibus clandestinis illa gravia incommoda in Republicam proveniunt, quæ ex Matrimonio clandestino. Tridentinum præcisè de Matrimonio clandestino in sua lege irritante loquitur. *Trid. s. 24. c. 1. de Ref. Matrim.* ergo ad Sponsalia clandestinè contrahenda neminem reddidit inhabilem; partim quia lex irritans est odiosa, & ideo ad Sponsalia non extendenda: partim quia in Sponsalibus est dispar ratio. *Ad l. 7. cit.* ubi requiritur ad volentem consensus parentum, iterum dico, ipsi nullam esse vim apud Catholicos, apud quos certum est nihil potestatis competere Laicis in ordine ad statuenda impedimenta Matrimonij & Sponsalium. Jus Sacrum verò non irritat Sponsalia sine consensu parentum inita, imò satis apertè pro validis habet, dum in *Trid. l. cit.* etiam ipsum Matrimonium, ut eò major sit libertas in electione status, quæ pugnat etiam

in Sponsalibus, validum esse sine consensu parentum clarè decidit. Idque confirmat universalis praxis. Sponsalia sine consensu parentum inita non obligant ad Matrimonium pariter sine consensu parentum (nisi parentes hunc injustè negarent) contrahendum, sicut sine parrocho & testibus inita non obligant ad taliter quoque contrahendum Matrimonium. Id fateor, quòd, si parentes omnino justam Matrimo-

nijs liberorum se opponendi causam haberent, & quidem constanter, ita ut nulla sit spes impetrandi consensum, Sponsalia forent invalida, quia Matrimonium semper illicitum est, quàm diu parentes vivunt :

sed hoc per accidens

est.

¶ 530

QUÆSTIO II.

An Matrimonium denuntiationibus malitiosè omissis in initum valeat ?

¶ Si Menochius vol. I. conf. 69. n. 69. seqq. cum gl. Holt. & Felino valorem adimat 1. proprio 64. de R. J. in 6. ibi: que contra jus sunt, debent utique pro insectis haberi. cui l. non dubium 5. C. de Legib. concordat. 2. propter Tridentinum, quod s. 24. c. 1. de Res. Matrim. non aliter tribuit potestatem Parochis assistendi Matrimonij per verba, quibus denuntiationibus factis, si nullum legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem Matrimonij in facie Ecclesiæ procedatur. Notetur quoque (R. P. Pichler Decis. I, 2.)

Ablativus absolute positus (denuntiationibus factis) qui importat conditionem sine qua non. l. 109. ff. de condit. & demonstr. conditio autem importat formam. l. 44. l. 55. ff. eod. sed non observatâ formâ vitatur & nullus est actus. l. 1. in fin. ff. de insp. Vent. ergo omissis denuntiationibus contractum Matrimonium juxta Trid. est clandestinum & nullum.

At verò rursus certa & communis est sententia in oppositum ; quia nec Jus Naturale aut Divinum,

Y y

¶

ut clarum est, nec Jus Ecclesiasticum exigit ad valorem Matrimonij prævias denuntiationes; non antiquum, ut patet ex *c. fin. b. n.* non novum in Tridentino, quod quidem *Id. cit.* graviter præcepit illas præmitti Matrimonio, nisi Episcopus dispenset, clausulam tamen irritantem non adiecit, sicut tamen adiecit, ubi agit de Matrimonio sine præsentia Parochi & testiu contracto. Accedit notoria & universalis Ecclesie praxis Matrimonia sine denuntiationibus pro validis habentis.

Textus in *c. 64. & J. 5. cit.* intelligendi sunt de ijs, quæ fiunt contra Jus irritans seu contra legem irritantem, non verò de ijs, quæ fiunt

præcisè contra Jus & legem prohibentem aut præcipientem. Tridentinum non quidem dedit potestatem Parochis assistendi Matrimonij, præcisè tamen prohibendo, uti fecit Concil. Lateran. cujus vestigijs quoad denuntiationes insistere voluit Tridentinū, non irritando assistentiam sine denuntiationibus præstitam. Unde ille *ablatius absolutus* solum indicat conditionem, sine qua non licitè assistitur Matrimonij, non verò talem, sine qua non validè; item denotat solum formam accidentalem, non substantialem.

QUÆSTIO III.

An Parochus hujus urbis respectu Paridis & Helenæ fuerit proprius, & sic habilis ad solemnizandum Matrimonium.

Negant Petr. de Ledesma, Henric. l. II. de Matrim. c. 3. n. 3. Segura & alij apud Sanch. de Matrim. l. 3. d. 23. n. 11. quibus favet Rota in decis. noviss. 643. n. 2. & 3. vol. 1. Rationem dant quia habi-

tantes alicubi animò redeundi ad domicilium proprium, et si diutius ibi habitent, sunt tamen & manent hospites ac peregrini. l. 1. §. 9. f. de his, qui essud. atqui hospites & peregrini non possunt validè Matrimo-

monium contrahere coram parochio illius parochiæ, in qua sunt vel peregrini, ut communiter docent Theologi & Canonistæ, excepto Basilio Pontio *de Matr. l. 5. c. 15. §. 1.* qui putat, parochum loci esse proprium respectu peregrinorum, ibi nullum habitationis domicilium habentium, in ordine ad eorum Matrimonij assistendum; id quod communiter ab alijs rejicitur; licet enim talis parochus possit peregrinis ministrare Confessionis & Eucharistiæ Sacramenta, non tamen inde inferitur, quod etiam valeat assistere eorum Matrimonij; quia illud habetur ex privilegio vel delegatione Pontificis in favorem peregrinorum, istud reprobatum à Tridentino, nec ei ullum suffragatur privilegium. 2. In *c. 3. de Sepult. in 6.* ut aliquis sit vel maneat parochianus alicuius loci, & sic habeat jus sepulturæ, vel maxime attendit Pontifex, an quis moretur in alio loco cum animo retinendi prius domicilium, & ad hoc redeundi: ergo etiam, qui moratur in loco, licet diutius, cum animo tamen abeundi & redeundi ad prius domicilium, non fit parochianus in ordine ad ibi contrahendum Matrimonium. 3. qui egreditur ad villam ruris colendi gratiâ, aut fructus colligendi, aut se recreandi, non efficitur parochianus villæ, uti decisum à Rota refert Riccius *decis. 244.* quia talis non proprie ibi

commoratur & habitat. per *l. 1. §. 9. cit.* ergo nec ille, qui Studiorum causâ, aut famulatûs ergo, solum ad tempus se confert in locum cum animo revertendi, efficitur parochianus.

Verum rursus in contrarium stat communis & mihi fere certa sententia cum Sanch. *n. 12. Præpos. in 3. part. q. 4. de Matrim. clandest. sub. 9. n. 58.* Diana *p. 11. tr. 3. resol. 34.* Gutierrez, Palao, Gonzal. *in c. fin. h. t. n. 8.* ubi id decisum esse ait à S. Congreg. Cardin. Trident. Interpretum: si nimirum, uti revera factum est, Paris ad hanc alteram Universitatem accessit cum animo ibi per notabile tempus vacandi Juridico studio, scilicet vel per majorem vel magnam anni partem; ratio petitur ex utroque Jure, quia per actualem commorationem in loco cceptam cum animo per notabile tempus ibi commorandi (licet forte postea mutata mente brevi inde iterum discedatur) acquiritur *quasi-domicilium* habitationis, & ex peregrino fit incola, ita ut ibi in Judicio conveniri possit. *l. 19. §. 2. ff. de Judic. l. 2. c. ubi de criminib.* & aliquis efficitur parochianus, ita ut in Paschate Eucharistiæ, & in Agone Extremam unctionem à parochio loci petere ac suscipere possit ac debeat. *c. fin. de Paroch. Innoc. de Butr. Jo. Andr. & Anchor. in c. 12. de Paroch. & Remiss.* quid nî ergo ad assistentiam Matrimoniam ab eodem petere

tere valeat, cum id nullibi sit prohibitum? Suffragatur rursus recepta praxis & consuetudo, vi cuius videmus, Studiosos in Academijs, mercenarios famulos &c. qui solum habent quasi-domicilium, a Parochis locorum Matrimonio copulari.

Ad Rationem 1. in contrarium 2. *Neg. maj.* quamvis enim verum domicilium & strictè tale non sit ibi sortitus Paris, ad quod figendum requiritur præter habitationem actualiter ceptam animus perpetuo manendi in tali loco, acquisivit tamen quasi-domicilium per hoc, quod accesserit ad hanc Universitatem cum animo per notabile tempus manendi & studiis vacandi, uti solent Studiosi, qui iuxta omnes nanciscuntur quasi-domicilium, subjiciuntur legibus, fiunt incolæ, & non sunt hospites vel peregrini, qui sine animo per

notabile tempus manendi accedunt aliquem locum, licet forte per accidens & præter intentionem posita diu aut per integrum annum ibi hæreant. Ad 2. ibi Pontifex loquitur de habitatione in loco ex causa colendi turis, & recreationis, sine animo per notabilem anni partem ibi permanendi, sed cum intentione mox revertendi ad proprium domicilium: qui sic exiit in loco, utique parochianus non efficitur: bene tamen, qui accedit locum cum animo per notabile tempus ibi subsistendi, & hoc pacto sortitur quasi-domicilium. Ad 3. *N. Conf. & paritatem.* Ratio negandi patet ex primis dictis, quia prior nullum, posteriores autem non quidem veram, ad quod redire fors cogitant, sortuntur, tamen quasi-domicilium.

Q U Æ S T I O. III.

An ex eo, quod Parochus sit invitus, & protestetur, sequatur, quod non nolle esse testem, Matrimonium reddatur clandestinum?

SUspicis forte reddi clandestinum 1. Quia à Trident. Parochus requiritur tanquam testis: sed

si protestetur contra hoc, & nolle esse testis, testis non est, nec validum fert testimonium, quia actus non

non operantur ultra intentionem agentium, ut habet commune brocardicum. 2. Quia non attenditur, quod fit casualiter & incidenter. *l. 4. ff. de reb. cred. & qui casualiter adit, adesse seu praesens negotio esse non censetur. Arg. l. 78. §. fin. ff. de Legat. III.* Sed in hac facti contingencia Parochus fuit praesens casualiter, ac prorsus incidenter, & contra intentionem parochi Paris & Helena se mutuo attentarunt in conjuges accipere. 3. Quia, ut Matrimonium legitime probetur, & non sit clandestinum, testes debent formaliter adhiberi, ut habent declarationes Cardd. apud Boslium & Pontium: sed non adhibentur formaliter, nisi prius sint rogati ad ferendum testimonium: ergo testes Matrimoniales, ac praecipue Parochus, debent esse rogati, & non invitati. *Confirmatur: in Testamento testes debent esse rogati, & non invitati, alias sunt invalida, tanquam debita solemnitate substantiâ destituta. l. 21. C. de Testam.* ergo etiam in Matrimonio, cum sit eadem ratio, nempe exigentia boni publici, ut nimirum Ecclesiae quam certissima fieri possit fides de contractis Matrimoniis.

His autem nequaquam obstantibus tenenda est negativa cum Sanch. *l. 2. d. 39. n. 9.* & communi forte omnium. Ratio 1. petitur ex Tridentino, quod *s. 24. c. 1. de rej. matrim.* ad solennizandum

Matrimonium praesens requirit praesentiam Parochi, & testium duorum vel trium absque ulla alia conditione aut qualitate; modo nempe parochus loci, vel ejus substitutus, sit praesens ita contractui Matrimoniali, ut intelligat, quid agatur. Unde Ratio 2. Parochus non est minister Sacramenti Matrimonii, sed solum testis, qualitate Parochi instructus: sed in teste per se & de Jure non requiritur consensus, vel intentio agendi testem, sed tantum talis praesentia, dum geritur aliquod negotium, ut intelligat, quid agatur. *l. 209. ff. de P. s.* Atqui ita fuit praesens Parochus noster negotio & contractui Matrimoniali, quem inierunt Paris & Helena, ut probe intelligeret, quid ageretur: ergo.

Ad 1. ex oppositis *N. Min.* Actus non operantur ultra intentionem agentium in iis negotiis, in quibus requiritur de Jure Naturali vel Positivo consensus & intentio agentium: at verò, ubi consensus & intentio agentis nullo Jure requiritur, uti in teste, qui utique invitissimus, vel dolo inductus, potest aliquid intelligere, & quid geratur, percipere, ac proinde eo testimonium ferre, operatur testimonium ultra vel etiam contra intentionem ferentis testimonium. *Scire enim, non etiam velle is debet (qui testis est, & esse debet) nam & invito eo rectè fit, quod visum est, diser-*

ris

tis verbis ait *l. 209. cit.* Ad 2. Non attenditur, quod fit casualiter & incidenter, respectu eorum, qui casualiter & præter vel contra intentionem aliquid faciunt, vel fit aliunde, esto; attenditur tamen respectu illius, qui, quod respectu ipsius fit casualiter vel incidenter, debet esse testis; quia etiam casualiter præsentis possunt satis intelligere, quid agatur, vel actum sit. Dein illæ duæ leges, si ritè inspiciantur, nihil faciunt ad rem, & sunt extra rhombum. Ad 3. *N. min.* nam Tridentinum nec verbulò indicat, testes Matrimoniales debere esse rogatos, & declarationes aliæ *Cardd.* apud *Reiffenstuel b. r. n. 108. in fin.* dicunt, Parochum esse *adhibitum*, utique formaliter & sufficienter, *etiamsi ex alia causa vocatus sit, vel invitus & compulsus adsit.* Et per has declarationes explicantur

illæ, quas afferunt *Boslius & Pontius*, quæ insuper ex eo etiam vim non habent, quòd non essent comprehensivæ, sed extensivæ Tridentini ultra illius verba, si requirerent testes vel Parochum prius rogatos. Ad *Confirmationem N. Couf.* quia de Testamentis est in Jure clare expressum, quòd testes debeant esse rogati: de Matrimonio nihil reperitur expressum: Jura autem irritantia testimonium sunt odiosa, consequenter non extendenda à casu expresso ad non expressum, à Testamento ad Matrimonia, præsertim cum ratio & intentio Jurium quoad Testamenta & Matrimonia quoad hoc sit dispar ac diversa ut consideranti patebit.

✻ ○ ✻

QUÆSTIO V.

An ex eo, quòd Parochus fuerit extra suam parochiam, dum coram eo Paris & Helena contraherent, Matrimonium reddatur clandestinum & nullo?

AF-

Afirmant Navar. Conf. 52. ad tit. de sponsal. item Conf. 4. & 14. ad tit. de despons. Impub. Basil. Pontius l. 5. de Matrim. c. 6. n. 4. ex duplici capite. 1. quòd jurisdictio Parochi seu non extendat ultra fines suæ parochiæ. per c. fin. de constit. in 6. 2. quòd, si extra suam parochiam sui parochiani Matrimonio posset assistere, etiam deberet posse extra illam sponsis benedictionem nuptialem impertiri absque facultate Parochi illius loci, ubi fit assistentia; sed hoc non potest Parochus extra fines suæ parochiæ; ergo nec illud.

Verùm tam levia hæc sunt, ut sine ulla hæsitatione amplectar negativam cum communissima aliorum. Ratio fundamentalis sumitur ex Tridentino, quod plus non requirit, quàm Parochum proprium saltem unius ex contrahentibus Matrimonium, nec facit ullam mentionem loci, in quo inicitur Matrimonium, an intra vel extra fines parochiæ Parochi proprii: quod ergo lex & littera non cantat, nec nos contare debemus, ut habet communis axioma apud Juristas. *Confirmatur*: Parochus validè suos Parochianos absolvit à peccatis extra fines suæ parochiæ, imò & diocesis: ergo à fortiori etiam validè assistit, seu voluntariè seu coactè & invitus, suorum parochianorum Matrimonij extra suam parochiam, etiam sine licentia Parochi loci; quia in-

partiri absolutionem à peccatis est actus jurisdictionis saltem voluntariæ, non verò assistere Matrimonij.

Primum Adversæ Partis argumentum malè supponit, assistentiam Matrimoniale esse actum jurisdictionis; certum enim est, non esse actum jurisdictionis contentiosæ, de quo intelligendum est c. fin. cit. si autem foret actus jurisdictionis voluntariæ, etiam extra territorium & propriam parochiam exerceri valide posset. l. 2. ff. de off. Pro. Conf. sicut dari potest absolutio Sacramentalis. Dein assistentia Matrimonialis nec est actus jurisdictionis voluntariæ, sed solum actus testis qualificati, nempe qualitate parochiali præditi. Perez de Matrim. disp. 40. sect. 2. n. 7. alijque passim. Alterum argumentum ideo non stringit, partim quia ex eo, quòd sine licentia Parochi loci non possit benedicere nuptias, non sequitur, nec assistere illum posse Matrimonio, quia non datur necessaria connexio inter assistentiam & benedictionem nuptialem, partim quia etiam benedictio sine consensu parochi loci data foret valida, consequenter à fortiori & assistentia. Id concedo cum Pirhing b. t. n. 26. & alijs, quòd Parochus proprius solennitè ac voluntariè assistens in aliena parochia Matrimonij suorum parochianorum, aut benedicens spon-

li-

licentia Parochi loci agat illicitè, & peccet probabiliter graviter; actus tamen foret validus. Interim nos- ter Parochus nec solemner, nec voluntariè adstitit sui parochiani Pa- ridis Matrimonio, nec sponsis bene- dixit, adeoque nec ulla ratione pec-

cavit, quamvis gravissimè peccaverit Paris cum Helena, & gravibus pe- nis se fecerit obno- xium.

✻ (o) ✻

TITULUS IV.

De Sponfa duorum.

DECISIO CXXVII.

De Sponso duarum, neutram ta- men volente in Uxorem ac- cipere,

SPECIES FACTI.

LUdovicus post absoluta in- genti honore Studia paren- tum ope & opibus ad pin- guem & honorificam spar-

tam promotus totum se dederat amoribus, ac inter tot selectas no- bilitate & forma præstantes puellas, quas sua affabilitate haud parum in